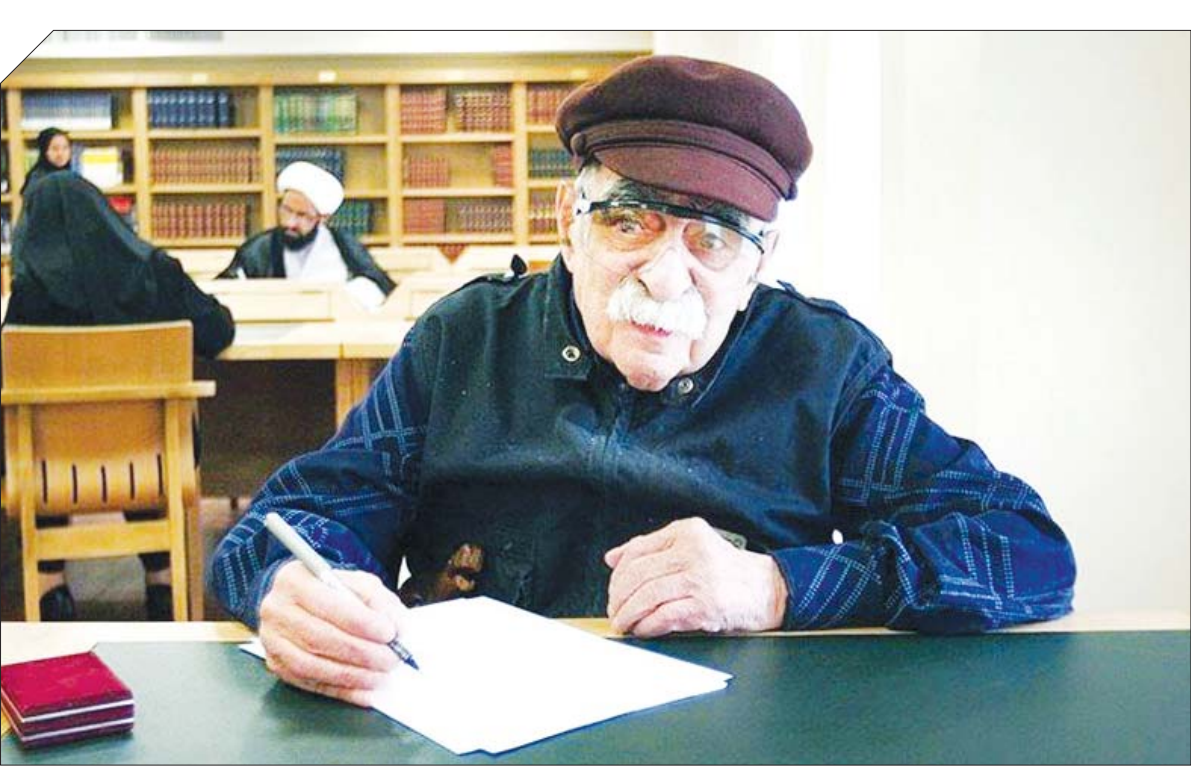

عبدالله انوار در ۹۸سالگی درگذشت

از نوادر دوران

شرق؛ سیدعبدالله انوار، فرهنگ‌پژوه، کتاب‌شناس و مترجم، پس از حدود یک قرن زندگی به دلیل کهولت سن درگذشت. انوار تنها زندگی می‌کرد و آن‌طور که یکی از شاگردانش گفته، احتمالاً چهارشنبه هفدهم اسفندماه در خواب درگذشته است. انوار چهره‌ای چندوجهی بود؛ نسخه‌شناس، مترجم، فرهنگ‌نویس، ریاضی‌دان و نسخه‌پردازی بود که در سال ۱۳۰۳ در تهران متولد شد. او فرزند روحانی مجاهد سیدیعقوب انوارشیرازی، از آزادی‌خواهان مشروطه و مدرس حوزه‌های علمیه بود. انوار پس از پایان تحصیلات ابتدایی و متوسطه، تحصیلات عالی‌اش را هم‌زمان در دو رشته حقوق و ریاضی ادامه داد و از دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد. در

«شرق» از چالش‌های سرمایه‌گذاری در سینمای ایران گزارش می‌دهد

وظیفه دولت در قبال بخش خصوصی چیست؟

شرق؛ «سرمایه‌گذاری در سینمای ایران و تولیدات در بخش خصوصی به خطر افتاده است و سفره بخش خصوصی درحال کوچک شدن است. باید به همه اینها برای اسال جدید فکر و برای حل‌شان برنامه‌ریزی کرد». این تازه‌ترین صحبت‌های محمد خزاعی، رئیس سازمان سینمایی، در نشست‌ویکمین جلسه شورای معاونان و مدیران سازمان سینمایی است که مدتی قبل برگزار شد.

کم‌رنگ‌شدن بخش خصوصی در سینمای ایران از مواردی است که در یک سال اخیر به یکی از چالش‌ها و موارد قابل بحث تبدیل شده است؛ هرچند حضورکم‌رنگ بخش خصوصی در جشنواره چهل‌ویکم فیلم فجر این موضوع را چشمگیرتر کرد. با این حال به نظر می‌رسد به حاشیه رانده‌شدن بخش خصوصی برای مدیران دولتی نیز موضوع چالش‌برانگیزی است.

محمد خزاعی معتقد است موفقیت یک سازمان فردی نیست و مجموعه معدلی است که با حضور همه دست‌اندرکاران آن کنار یکدیگر رقم می‌خورد. چه در سازمان سینمایی و چه فارابی با سایر مؤسسات همه دستاوردها و توفیقات ماحصل کار گروهی است و اگر احیاناً ضعفی هم وجود داشته باشد، باز به همه برمی‌گردد. معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در جلسه شورای معاونان و مدیران سازمان سینمایی گفت: «بنیاد سینمایی فارابی از حضور عوامل و دست‌اندرکاران توانمند بهره می‌برد. این بنیاد فرصت خوبی برای مشارکت سایر ارگان‌ها و بخش خصوصی محسوب می‌شود و باید بر این مهم در سال پیش‌رو تاکید و تمرکز بیشتری صورت گیرد. نباید تصور کنیم در سال ۱۴۰۲ مشکلات معیشت و هجمه‌های ناجوانمردانه کمتر خواهد شد و باید با در نظرگرفتن همه جوانب به فعالیت، برنامه‌ریزی و گسترش و رونق اشتغال و اشتغال سینما ادامه داد».

او در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: «در ماه‌های اخیر متأسفانه به علت اشتباه تعدادی از سینماگران در داخل و خارج از کشور امنیت سرمایه‌گذاری در سینمای ایران و تولیدات در بخش خصوصی به خطر افتاده است و سفره بخش خصوصی درحال کوچک شدن است. باید به همه اینها برای سال جدید فکر و برای حل‌شان برنامه‌ریزی کرد. باید تدبیری کنیم تا با مشارکت فارابی با درصدهای کمتر، امکان ساخته‌شدن به فیلم‌های بیشتری را بدیم». به گفته او، بنیاد فارابی باید سال آینده از پروژه‌های صدرصدی به سمت پروژه‌های مشارکتی و حمایتی حرکت کند. خزاعی با تاکید بر اهمیت راه‌اندازی باشگاه فیلم‌اولی‌ها در فارابی و شورای تأیید صلاحیت کارگردانان فیلم‌اولی گفت: «شویه‌های حمایت از کارگردانان فیلم‌اولی نیز باید مشخص شود. پرورش نسل جدید بازیگران در عرصه سینما و تلویزیون یک ضرورت است و باید در زمینه بازیگری به کشف استعدادهای درخشانی که نمی‌دانند چطور وارد فضای سینمای ایران شوند، کمک کرد و فارابی مسئولیت دارد تا مثل حوزه کارگردانی، بازیگراولی‌ها را هم به پروژه‌های سینمای ایران معرفی کند. این اتفاق مهمی برای سینمای ایران خواهد بود و از مهم‌ترین مأموریت‌های فارابی در سال جدید است که به تولید ازن‌تر آثار و درنهایت رونق این بخش منجر می‌شود».

او تصریح کرد: «سینمای ایران برای نظام تولید فیلم و سرمایه‌گذاری در این زمینه به بازنگری نیاز دارد و لازم است ضمن شناسایی آسیب‌ها به نظم و نسقی شفاف و مشخص در زمینه هزینه‌های تولید و استانداردسازی آن دست‌باییم و فارابی می‌تواند ضمن پیش‌قدم‌شدن به این روند کمک کند».

رئیس سازمان سینمایی در خاتمه این نشست اظهار کرد: «ان‌شاءالله سال آینده بنیاد فارابی با همت و انرژی مضاعفی در قالب اعطای وام، حمایت، کمک و مشارکت به تولید در سینما و اشتغال سینماگران ادامه دهد و امیدواریم با وجود همه مشکلات اقتصادی و گران‌بودن ساخت فیلم‌های سینمایی این مهم محقق شود».

دولت باید به‌جذب مخاطب فکر کند

سعید خانی، از تهیه‌کنندگان و پخش‌کنندگان سینمای ایران، در پاسخ به این پرسشش که درحال‌حاضر چه چالش‌هایی بر سرراه بخش خصوصی در سینمای ایران قرار دارد و دراین‌میان وظیفه دولت چیست؟ گفت: «اینکه هرساله تعدادی فیلم دولتی ساخته شود، طبیعی است. سینمایی ما به این جنس از فیلم‌ها هم نیاز دارد اما باید توجه کرد که بخش خصوصی توانایی تولید چنین فیلم‌هایی را ندارد و هزینه تأمین ساخت برخی فیلم‌ها وظیفه دولت است. اگرچه معتقدم در آن

کسار اینها انوار به فراگیری دانش‌های دیگر به صورت آزاد پرداخت. او چند سالی

دبیر زبان انگلیسی بود و دو سال در اداره نگارش وزارت فرهنگ، مترجم بود. انوار همچنین بیش از دو دهه رئیس بخش نسخ خطی کتابخانه ملی ایران بود و در این مدت حدود ۱۰ جلد فهرست نسخه‌های خطی به فارسی و عربی را تدوین کرد. او همچنین از اواخر دهه ۳۰ تا ابتدای دهه ۵۰ در تدوین لغتنامه دهخدا نقش داشت

و با مرگ دکتر معین او نیز به همکاری‌اش با لغتنامه پایان داد. در کارنامه انوار تصحیحات زیادی دیده می‌شود که یکی از مشهورترین آنها «جهانگشای نادری» است. او همچنین به شرح و ترجمه ۲۲ جلد کتاب «شفا» یوغلی سینا هم پرداخته

است. کامران فانی چند سال پیش درباره علاقه انوار به کتاب و مهم‌ترین اثر او گفته بود: «آقای انوار کتابی را که می‌خوانند، تمام حاشیه کتاب سیاه شده از یادداشت‌های ایشان، تعلیقات ایشان و نظریات ایشان راجع به آن کتاب. کتابی نیست که ایشان خوانده باشند، کتاب جدی را البته، که تعلیقه و حاشیه بر آن نوشته باشند… به نظر من مهم‌ترین کتابی که ایشان سال‌ها آن را به دقت مطالعه کردند، تدریس کردند و حواشی و تعلیقات بر آن نوشتند، کتاب شفای ابن‌سینا است. کتاب شفای ابن‌سینا شاید مهم‌ترین کتابی باشد که در جهان اسلام در زمینه علوم عربی تألیف شده است. همه علوم آن زمان را در بر داشته، از منطق بگیریم، تا الهیات، طبیعیات، ریاضیات و نجوم و حتی موسیقی و گیاه‌شناسی».

ژاله آموزگار، انوار را یکی از نوادر روزگار می‌داند و درباره او به ایسنا گفته است: «من نه نسخه‌شناس هستم و نه تخصصم در تخصص ایشان است، ولی به‌عنوان فرد بسیار تأثیرگذار در گذشته ایران، برای ایشان احترام قائل بودم و وجود نادره‌ای بودند و متأسفانه فکر نمی‌کنم جانشینی برای خود گذاشته باشند. انوار هم به علوم قدیم آشنا بود و هم علوم جدید. بارها در خدمت ایشان بودم و از گستردگی اطلاعاتش واقعا تعجب می‌کردم و شگفت‌زده بودم. به‌عنوان فردی که در این قرن زندگی کرده، احترام خاصی برای او قائلم و خودم را خوشبخت می‌دانم که هم‌نسل چنین بزرگانی بودم. انوار یکی از افراد تأثیرگذار بود و کسی بود که اسمش درخشان است و در قرن گذشته ما می‌درخشد. قرن گذشته ما واقعا بزرگ‌پرور بود و ایشان هم یکی از نادران بود. به قول ایرج افشار «نادره‌کاران» (کتابی از ایرج افشار درباره مفاخر فرهنگی ایران و ایران‌شناسان مدرن غرب) بود. ایشان از نادره‌های روزگار ما بود، همین و بس».

فاطمه قاضیها، سندپژوه و مصحح نسخ خطی نیز پس از مرگ انوار در یادداشتی به برخی از وجوه کارنامه انوار اشاره کرده است. او نیز از علاقه انوار به کتاب گفته است: «ازجمله فعالیت‌های استاد انوار که اینجانب در زمان اشتغال در سازمان اسناد ملی شاهد آن بودم، حضور پرفیض در جلسات متعدد «شورای خرید اسناد ارزشمند کشوری» است. استاد در این شوراها با تقویم اسناد و ارائه نظرات ارزنده خویش، بر غنی‌کردن آرشیو ملی سهم بسزایی داشته و به اتفاق سایر اعضای شورا، دانشمندان گرانمایه، استاد سیروس پرهام، استاد ایرج افشار و جناب آقای کاوه بیات، آرشیو اسناد را از نظرات عالمانه خویش بهره‌مند کرده‌اند و از این‌رو حق بزرگی بر گردن محققان و مراجعان «اسناد» این واقعیت‌های تاریخی، داشته و دارند. به هر روی، به رغم گذر عمر و کهنسالی، روح پژوهشگر استاد هنوز قرار نگرفته و در جست‌وجوی مطالب و مضامین نو بودند. از این‌رو معمولاً در جریان چاپ آخرین پژوهش‌های در دست انجام و در جست‌وجوی آخرین کتاب‌های چاپ‌شده بودند و پس از دسترسی به این کتب آنان را با نهایت دقت مورد مطالعه قرار می‌دادند. استاد انوار خواننده‌های فعال بودند و با محتوای کتاب ارتباط برقرار کرده به رد، تأیید یا تکمیل مطالب کتاب می‌پرداختند و نظرات خود را در حاشیه کتاب می‌نوشتند». مراسم تشییع یکب سیدعبدالله انوار، امروز ۲۰ اسفند از ساعت ۱۰ صبح از ساختمان کتابخانه ملی جمهوری اسلامی برگزار می‌شود. بیکر سیدعبدالله انوار، پس از تشییع برای خاکسپاری به آرامگاه ابن‌بابویه منتقل خواهد شد تا در جوار پدر آرام گیرد.

مطلوب بخش خصوصی صحبت می‌کنند».

او در بخش دیگری از صحبت‌هایش گفت: «وقتی به تولیدات یک سال اخیر سینمای ایران نگاه می‌کنید، تولیدات بخش خصوصی بسیار اندک و انگشت‌شمار است. درحالی‌که در مدت چندین سال گذشته اکثر فیلم‌های خوب در بخش خصوصی ساخته شده و نیازی هم به مشارکت دولت احساس نمی‌شد. وقتی به گذشته نگاه می‌کنم و زمانی که کارمان را در دهه ۶۰ شروع کردیم، بسیاری از اهالی سینما دست به دست هم دادیم و تعاونی‌هایی تأسیس کردیم و فیلم‌های خودمان را می‌ساختیم. اتفاقاً فیلم‌ها در گیشه موفق هم بود و نیازی به کمک دولت احساس نمی‌کردیم. به‌مرور برخی چیزها در سینمای ما تغییر کرد. بنیاد سینمایی فارابی تأسیس شد و به سینماگران کمک کرد. وام‌هایی به ساخت فیلم‌ها تعلق می‌گرفت و سرمایه‌گذاری از بیرون سینما شکل متفاوت‌تری گرفت».

او ادامه داد: «مجموعه‌ای از عوامل در سال‌های اخیر باعث شده تا سینمای ما به سمتی حرکت کند که سهم بخش خصوصی در آن اندک باشد. مدت‌ها است که اکثرآ چهره‌های شاخص سینما کم‌کار شدند و اگر هم کار ساخته‌اند، شاید سرمایه‌گذاری از بیرون سینما تزریق شده است. در چنین شرایطی قطعاً نیاز است تا کارهای زیربنایی صورت بگیرد. این روزها باید به موضوع مخاطب سینما هم توجه ویژه‌ای داشته باشیم. درحالی‌که همه از ریزش محسوس مخاطب سینما کله‌مندیم. سال‌هاست از لزوم پرداختن به برنامه‌ریزی در اسای اختصاص کالای فرهنگی به سبب خانواده‌ها حرف می‌زنیم. اتفاقی که تا حد زیادی در حد حرف باقی مانده و کار چندانی برای رسیدن به این هدف انجام نشده است. این روزها از این موضوع صحبت می‌کنیم که با بالاتررفتن هزینه‌های زندگی به‌مرور فرهنگ و سینما از جمله تفریحاتی است که بالا ببرد و این نظر برخی خانواده‌ها کم‌رنگ‌تر شود و این آسیب بزرگی است که متوجه سینما خواهد شد. اتفاقاً باید در این شرایط فکر جدیدی برای سینما کرد که به این مرحله نرسیم و همچنان مخاطبان سینما را حفظ کنیم». او ادامه داد: «وقتی به تولیدات امسال سینمای ایران نگاه می‌کنیم، متوجه می‌شویم بخش زیادی از فیلم‌هایی که مورد حمایت صداوسیما بوده‌اند و تبلیغات آنها از رسانه ملی پخش شده و بخش زیادی از مردم را متوجه اکران فیلم کرده است، عمدتاً فیلم‌های دولتی بود. در این‌میان بخش خصوصی سهم بسیار اندکی داشته و شاید به تعداد انگشتان دست هم نرسیده. همین موضوعی است که می‌تواند در سال پیش‌رو یکی از اقدامات لازم برای پرداختن به تولیدات بخش خصوصی و حمایت از آنها باشد».

اسماعیلی افزود: «فکر می‌کنم به‌مرور باید در عمل توجه به بخش خصوصی را ببینیم. یکی دیگر از مواردی که می‌توان به کیفیت تولیدات بخش خصوصی کمک کند، این است که دوستان در مرحله پروانه ساخت سخت‌گیرند. مقصودم از سخت‌نگرفتن این نیست که همه چیز را رها کنند، منظورم این است که سینماگران ما در همه این سال‌ها می‌دانند که خطوط قرمز چیست و باید و نباید‌ها را می‌دانند. یکسی دیگر از مواردی که بسیاری از فیلم‌ها را دچار مشکل می‌کند، ممیزی تا رسیدن به مرحله نمایش است. وقتی فیلم‌ها با سانسور زیاد راهی اکران می‌شوند، نمی‌توان انتظار داشت که تماشاگر رغبتی به دیدن فیلم داشته باشد. همین‌طورکه وقتی گاهی فیلمی خارجی در سینما اکران می‌شود، مخاطب با پیش‌فرض اینکه قطعاً فیلم با سانسور زیاد اکران شده است، چندان تمایلی به دیدن فیلم نشان نمی‌دهد. این تعامل بین جامعه سینمایی و مردم مورد مهمی است و باید تلاش کرد تا ارتباط مؤثر سینما و مردم قطع نشود».

او در پایان گفت: «در تمام سال‌های گذشته شاهد فعالیت بخش دولتی بودیم و فیلم‌هایی نیز که در این بخش تولید شده‌اند، جذابیت‌های خاص خودش را داشته است. نکته‌ای که به نظرم نیاز است در سینما به آن توجه بیشتری شود، بخش جذابیت فیلم‌ها برای مخاطب عام سینما است. این مورد در تولید فیلم‌های دولتی و خصوصی ضروری است. از این‌نظر که به محض افت کیفیت فیلم‌ها و جذابیت‌نداشتن فیلم‌ها، ما مخاطب را از دست می‌دهیم. به نظرم بهترین کار این است که بخش خصوصی، فعال‌تر از قبل ظاهر شود و بتواند بیشتر و بهتر کار کند و روی پای خودش بایستد. دراین‌صورت چندان ضرورتی برای کمک دولت به بخش خصوصی نیست و دولت می‌تواند به زیرساخت‌های اساسی سینما بپردازد».

نگه

برترین‌های سومین دوره جایزه ملی کتاب سال جوانان

پس از چند ماه درنگ و دیرکرد در اعلام نتایج، سرانجام سومین جایزه ملی کتاب سال جوانان ایران در دانشگاه شریف به نقطه پایان رسید. دوره سوم کتاب سال جوانان که به تکاپوی کانون فرهنگ و اندیشه ایرانیان و با همراهی معاونت امور جوانان وزارت ورزش و جوانان و خانه کتاب و ادبیات ایران، سه‌شنبه شانزدهم اسفند هم‌زمان با هفته جوان با حضور بلندپایگان و چهره‌های فرهنگی در تالار جابر بن حیان دانشگاه صنعتی شریف برگزار شد، برترین‌های خود را شناخت. پدیدآوردنگان هفت کتاب به‌عنوان برگزیده و ۱۶ کتاب به‌عنوان شایسته تقدیر در جشن نکوداشت جایزه سوم معرفی شدند. در بخش ویژه نیز چندین جایزه به ناشران برتر، کار گروهی موفق جوانان، جوان مهاجر (مهاجران افغانستانی) و… اختصاص یافت. انتخاب آثار برتر از میان ۱۱۲۸ عنوان کتاب صورت گرفت که پس از دوری نخست، ۴۶ عنوان به دور دوم راه یافتند و درنهایت با ارزیابی دقیق داوران مرحله دوم به مجموع ۲۳ کتاب برگزیده و تقدیری انجامید. صندوق اعتباری هنر، سازمان جوانان هلال احمر و شرکت سرمایه‌گذاری ایرانگردی و جهانگردی از دیگر پشتیبانان جایزه سوم کتاب سال جوانان هستند.

برگزیدگان

۱) حمیدرضا حسینی؛ برگزیده بزشکی – تألیف

کاربرد هوش مصنوعی در هم‌ترازی توالی‌های DNA و پروتئین، انتشارات آتی‌نگر و وینا
۲) آناهیتا کسمایی و علی‌رضا سلیمی؛ برگزیده بزشکی – ترجمه

ادجوانت‌های واکسن (روش‌ها و پروتکل‌ها)، تألیف گوین دیویس، انتشارات جهاد

دانشگاهی تهران

۳) محمدرضا قویدل‌اقدم؛ برگزیده مهندسی برق – ترجمه

برق پالسی انفجاری، تألیف لاری ال. الکتکلیبرس و دیگران، دانشگاه آزاد اسلامی واحد لیلخچی

۴) فهیمه شاکری‌مهرا؛ برگزیده نثر معاصر

نبرد تک‌خوان، دفتر نشر معارف

۵) شایان صادقی؛ برگزیده ادبیات زبان‌های دیگر

قبل از اینکه قهوه سرد شود، نوشته توشیکازو کاواکوچی، انتشارات اشرافی

۶) مازیار جایک؛ برگزیده نقد ادبی

من کیستم و تو کیستی؟ شرحی بر مجموعه شعر بلور تنفس پاول سلان و… تألیف هانس کونرگ کادامر، انتشارات مولی

۷) بهژاز پیری؛ برگزیده کودک و نوجوان – ترجمه

بچه‌های روحی، نوشته جونل پارکروود، انتشارات پیدایش

شایستگان تقدیر

۱) ملیحه رحیمی؛ شایسته تقدیر روان‌شناسی – ترجمه

روان‌شناسی دعا و نیایش؛ رویکرد علمی، تألیف برنارد اسپیلکا و کوین لُد، انتشارات ارجمند

۲) نرگس پاکباز؛ شایسته تقدیر شناخت فردی – تألیف

بیدار شو، انتشارات فرهنگ مانا

۳) حسن رحبی‌فرد؛ شایسته تقدیر اقتصاد – تألیف

اول؛ اصلاح اقتصادی؛ مجموعه مقالات علی‌اکبر داور، انتشارات شیرازه کتاب ما

۴) زهرا عبدالحمیدی؛ شایسته تقدیر اقتصاد – ترجمه

مبارزه برای ایران بر استقلال اقتصادی؛ اصلاحات و ضد اصلاحات در دوران پس از انقلاب،

تألیف ابوالایلا پیران، انتشارات نهادگرا

۵) رضا زمانی؛ شایسته تقدیر زبان – تألیف

وزن‌شناسی شعر فارسی؛ تحلیل قواعد عروضی بر مبنای موسیقی و ریاضی، انتشارات فردوس و فرهنگ روز

۶) اعظم رسگمارمقدم؛ شایسته تقدیر زیست‌شناسی – ترجمه

اصول پایه ژنتیک و کاربردهای آن، تألیف د. پیتر استونستاد و مایکل جی. سیمونز، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات درمانی مشهد

۷) فاطمه بیدادگر؛ شایسته تقدیر مهندسی کشاورزی – ترجمه

رایتیک و مکترونیک برای کشاورزی، تألیف دانگ ژانگ و بین ونگ، انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد

۸) محمد عربی؛ شایسته تقدیر مشترک نثر معاصر

مکتفه‌های یک همسایه واله، انتشارات یارمند

۹) زهرا امینی؛ شایسته تقدیر مشترک نثر معاصر

قابیل فراموش نمی‌شود، انتشارات کتاب جمرکان

۱۰) خدیجه نصیری؛ شایسته تقدیر مشترک شعر معاصر

عشق زاده، نشر خیابان

۱۱) مجتبی خرسندی؛ شایسته تقدیر مشترک شعر معاصر

امتحان (مجموعه شعر مقاومت)، نشر صریر

۱۲) رامتین ابراهیمی؛ شایسته تقدیر هنرهای نمایشی – ترجمه

موجود، تألیف آن. یلیسن، انتشارات علمی و فرهنگی

۱۳) زهرا ایگدر؛ شایسته تقدیر معماری و شهرسازی – تألیف

از بیونیک تا بیومیمتیک، انتشارات سروش برتر

۱۴) سید امین دهقان؛ شایسته تقدیر تربیت بدنی – ترجمه

آمادگی جسمانی پیشرفته؛ تجویز و ارزیابی فعالیت ورزشی، تألیف آن. ال. گیبسن، انتشارات میعاد اندیشه

۱۵) سپیده انوشه؛ شایسته تقدیر تاریخ – تألیف

چاپید شاه، انتشارات کتاب جمرکان

۱۶) معصومه محمدی؛ شایسته تقدیر مستندنگاری – تألیف

من زینب تو هستم، نشر ۲۷ بعثت

بخش ویژه

۱) جایزه ویژه دبیر؛ علی قاسمی منفرد و سید امیرحسین حسنی طباطبایی
ترجمه کتاب ساوکار هنر؛ کاوشی روان‌شناختی، تألیف الن وینر، انتشارات ارجمند

۲) کار گروهی موفق جوانان؛ یوسف احمدپور، مریم صالح‌زاده، الهه غلامرضایی و سمیرا یازلو

ترجمه گروهی کتاب درمان نویسن ناهنجاری‌های دندانی – صورتی، تألیف ویلیام آر. پروفیت، رامپوند وایت و دیوید سارور، انتشارات روان‌پژوه

۳) پشتیبان نوجوانان؛ ناشر برگزیده: نشر حوزه مشق

۴) پشتیبان جوانان؛ ناشر برگزیده: انتشارات متخصصان

۵) پشتیبان جوانان؛ ناشر برگزیده: انتشارات هویا

۶) جوان مهاجر؛ اسدالله جعفری (پژمان)

ترجمه کتاب آشک‌های کابل، نوشته مایکل پی‌بالکی، انتشارات افراز

۷) جایزه فرهنگ پهلوانی؛ محمدرضا زرقان

تصویرگر کتاب مصور سلحشور؛ دوره نوین، انتشارات رویاپردازان

۸) جوانان هلال احمر؛ محمد شیراز

تألیف کتاب راه و رسم امدادگرشدن، انتشارات جالیز